

Ekonomiczny Uniwersytet Dzieci

„Między kontrolą a samodzielnością finansową dzieci”

Aneta Brzozowska

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

SGH
Szkoła Główna
Handlowa
w Warszawie

Cele „między”

Rozwój dziecka

Zapewnienie mu bezpieczeństwa

Jak dzieci uczą się świata finansów

Obserwując rodziców (inne osoby bliskie i dalsze):

- co mówią i jak mówią o pieniądzach do siebie i do dziecka
- w jaki sposób robią zakupy
- na co wydają pieniądze

Własne doświadczenia:

- samodzielne wydawanie
- dostawanie pieniędzy
- zarabianie pieniędzy

Przekonania o pieniądzach - czy są prawdziwe?

„Pieniądze szczęścia nie dają”

„W życiu najważniejsze są pieniądze. Reszta przyjdzie sama”

„Pieniądze nie rosną na drzewach”

„Im więcej pieniędzy, tym życie jest lepsze”

„Pieniądze są złe”

„Nie zasługuję na pieniądze”

„Pieniędzy nigdy dość”

„Pieniędzy zawsze starczy”

„Pieniądze są bez znaczenia”

„Dzięki pieniądзом jestem kimś”

Co chcielibyście nauczyć dzieci w kwestii finansów?

Jakie przekonania byłyby optymalne

Do tego potrzeba...

- Świadomości jak sami zarządzamy finansami
- Zaufania do siebie i do dziecka
- Wiedzy o swoim dziecku
- Umiejętności wspierającej komunikacji
- Kreatywności
- Elastyczności

Kontrola... zbyt duża

- Dawanie za małych sum – nieadekwatnie do potrzeb
- Dopytywanie na co wydałeś
- Prośenie o paragony – dokładne rozliczanie
- Dawanie kar kiedy coś jest nie jest zarządzanie tak jak byśmy chcieli
- Mówienie co ma kupić a czego nie kupować nawet jeśli to dziecka pieniądze
- Decydowanie za dziecko – „tego nie kupuj, za drogie”
- Nagła zmiana zdania i np. zabieranie pieniędzy

Samodzielność... zbyt duża

- Dawanie dziecku zbyt dużych kwot – nieadekwatnie do wieku
- Dawanie kiedy dziecko chce i na chce
- Nie interesowanie się na co dziecko wydało pieniądze
- Nie zwracanie uwagi na samodzielne zakupy szczególnie w internecie
- Dawanie komunikatu „Rób z tym, co chcesz”

Plus i minus

Zbyt dużej samodzielności:

- Zbyt duża swoboda może prowadzić do braku dyscypliny i problemów z zachowaniem.
- Dziecko może czuć się zagubione i niepewne, jeśli nie ma jasno określonych granic.
- Brak nadzoru może prowadzić do sytuacji niebezpiecznych dla dziecka.
- Dziecko uczy się podejmować decyzje i ponosić za nie odpowiedzialność.
- Swoboda sprzyja rozwijaniu kreatywności i innowacyjnego myślenia.
- Dziecko, które ma możliwość eksperymentowania i uczenia się na własnych błędach, zyskuje pewność siebie.
- Dziecko czuje, że rodzic mu ufa, co sprzyja budowaniu silnej więzi.

Plus i minus

Zbyt dużej kontroli:

- Nadmierna kontrola może prowadzić do braku samodzielności i zależności od rodzica.
- Dziecko może czuć się stłamszone i nie mieć możliwości wyrażania swoich potrzeb.
- Może prowadzić do buntu i konfliktów między rodzicem a dzieckiem.
- Silna kontrola zapewnia dziecku poczucie bezpieczeństwa i ochrony.
- Dziecko ma jasno określone zasady i granice, co ułatwia mu funkcjonowanie.
- Sprzyja utrzymaniu dyscypliny i porządku.

Samo i kontrola finansowa czyli złoty środek

Jasne granice i zasady:

- ustalenie kieszonkowego
- zapytanie co potrzebujesz i ile
- pokazywanie jak my rodzice decydujemy o wydatkach
- rozmowa o wydatkach domowych
- obserwujemy wydatki dziecka
- konto bankowe

Elastyczności do potrzeb:

- dodamy trochę więcej, bo czasem są nie przewidziane potrzeby i szybko się zmieniają
- odmowa czegoś dziecku, bo np. sytuacja finansowa się zmieniła
- obserwujemy zmiany rozwojowe u dziecka

c.d. Samo i kontrola finansowa czyli złoty środek

Zaufanie

- wierzymy, że dziecko ma już co nie co wiedzy i może sobie poradzić
- wierzymy w jego umiejętności
- do siebie, że robimy tak jak umiemy najlepiej

Współpracy

- zapraszanie do wspólnej rozmowy
- pytanie o pomysły dziecka i ich uwzględnianie

Doświadczenie konsekwencji

- pozwalanie czasem na nieprzemyślane decyzje, błędy
- towarzyszenie w ponoszeniu konsekwencji

c.d. Samo i kontrola finansowa czyli złoty środek

Wspierająca komunikacja

- Pytania o pomysły, o zgodę, o zakupy, o pomoc
- Wyrażanie zrozumienia
- Mówienie komunikatem „ja” (czuję .....(*uczucie*), bo .....(*zachowanie/fakt*), oczekuję/chciałbym.....(*zmiana*)

!Unikamy słów w stylu „***a nie mówiłem***”

Przykłady wspierającej komunikacji

c.d. Samo i kontrola finansowa
czyli złoty środek

Na co chciałbyś przeznaczyć pieniądze.

Czy chcesz to czy potrzebujesz?

Możesz sprawdzić w innych sklepach?

Możesz porównać.

Zdecyduj, co jest dla Ciebie ważniejsze.

Wiem, że to trudna i nieprzyjemna decyzja.

Czy mogę Ci jakoś pomóc?

Czy chcesz znać moje zdanie?

Wiem, że Ci smutno/złościsz się z tego powodu.

Jakby co, to jestem.

Czuję rozczarowanie, bo wydałeś pieniądze bardzo szybko, chciałbym żebyś następnym razem spróbował inaczej.

Kreatywność

- Zaplanowanie dziecku pracy, za którą może zarobić (najlepiej coś co nie jest codziennym domowym obowiązkiem)
- Gry planszowe, np. Monopol, Farmer, Splendor, Kolejka
- Zamiana ról, np. dziecko ma zaplanować zakupy na obiad dla całej rodziny za określoną kwotę.
- Wspólne zbieranie na coś dla rodziny (wycieczka, psp, gadżet domowy).

Wiedza o dziecku ogólna - etap rozwoju 10 - 12 lat

- zaczynają kontrolować swoje uczucia
- zaczynają odczuwać swoją indywidualność
- stają się bardziej towarzyskie i chętne do nawiązywania nowych znajomości
- zaczynają budować przyjaźnie z rówieśnikami
- zaczynają podkreślać swoją unikalność
- zaczynają poszukiwać akceptacji i zrozumienia w grupie rówieśniczej
- coraz lepiej planują swoje działania
- szukają samodzielności
- pojawiają się zmiany fizyczne

Co wiem o swoim dziecku

Wiek dziecka - kwota i na co się umawiamy jest zależne od możliwości rozwojowych dziecka- 10 latek może mieć ,trudność' ze zbyt dużą kwotą lub zbyt małą.

Trudności rozwojowe - jeśli dziecko ma np. adhd, to może mieć trudność ze zbyt długim czekaniem, szybkim wydawaniem od razu, a dziecko z autyzmem może z kolei nie wiedzieć na co wydać pieniądze.

Trudności emocjonalne - depresja, samookaleczenia, lęki, uzależnienia (w szczególności od komputera)- czy nasze dziecko może wydać pieniądze na leki, używki, papierosy, alkohol (tu bardziej nastolatki 13+), dodatki do gier?

Czym dziecko się interesuje? Na co potencjalnie są mu potrzebne pieniądze?

Z kim spędza czas? Czy ma dużo przyjaciół, z którymi często bywa?

Czy raczej wychodzi z domu czy jest domatorem?

O czym marzy? W co się ubiera i jak dba o siebie, swój wygląd?

Literatura i filmy

- Film z serii sknerus Mckwacz o wartości pieniądza
<https://www.youtube.com/watch?v=FW3ly4oBgA4>
- Film „W pogoni za szczęściem” (2006r., z Will Smith, wg Netflix jest od 13 r.ż.)
- „Zaskórniaki”, G. Kasdepke
- „Ekonomia, czyli to o czym dorośli Ci nie mówią”, B. Janiszewski
- „Co robić, aby mieć dużo pieniędzy”, L. Mascaro
- Film o powstaniu lego <https://www.youtube.com/watch?v=9gNaJD3t3xM>

Powodzenia!

Dziękuję za wspólny czas!

Aneta Brzozowska